

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MARIAN CICHOSZ

KGP-4100-06-01/2012

Warszawa, dnia 13 kwietnia 2012 r.

Pani
Alicja Adamczyk
Prezes Urzędu Patentowego
Rzeczypospolitej Polskiej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli* (Dz.U. z 2012 r., poz. 82), zwanej dalej *ustawą o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli¹ przeprowadziła w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, kontrolę wykonania budżetu państwa w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z ustaleniami przedstawionymi w protokole kontroli, podpisanym w dniu 3 kwietnia 2012 r. Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 *ustawy o NIK*, przekazuje Pani Prezes niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 2011 r. w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

1. Ustalone w *ustawie budżetowej na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r.*² dochody budżetowe w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, w wysokości 58 000 tys. zł, zostały wykonane w kwocie 60 534,1 tys. zł, tj. w 104,4%. W porównaniu do roku 2010, w którym zrealizowane zostały w wysokości 60 210 tys. zł, były wyższe o 0,5%.

Zaległości netto w 2011 r. wyniosły 2,1 tys. zł i utrzymywały się na podobnym poziomie jak w roku 2010 r., w którym wyniosły 2,0 tys. zł. Zaległości w 2011 r. dotyczyły nieuiszczonych w terminie, pomimo sporządzonych (we wszystkich poddanych kontroli przypadkach) wezwań do zapłaty, faktur z 14 dniowym terminem płatności, o wartości od 2,40 zł do 551,93 zł.

¹ Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji.

² Dz.U. Nr 29, poz. 150. Dalej: *Ustawa budżetowa na rok 2011*.

2. NIK pozytywnie ocenia wykonanie wydatków przez UPRP w 2011 r.

W ustawie budżetowej na rok 2011 wydatki UPRP ustalono w kwocie 47 084 tys. zł. W trakcie roku budżetowego budżet Urzędu w pozycji wydatki został zwiększony (z rezerwy celowej) o 353 tys. zł, do kwoty 47 437 tys. zł.

W ustawie budżetowej na rok 2011 nie zaplanowano w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej wydatków z budżetu środków europejskich. W trakcie roku został ustanowiony budżet Urzędu w zakresie wydatków z budżetu środków europejskich w kwocie 1 303 tys. zł.

Zrealizowane w 2011 r. wydatki budżetowe w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, wyniosły 47 062,9 tys. zł, tj. 99,2% budżetu po zmianach. W porównaniu do 2010 r. zrealizowane wydatki były wyższe o 1 060,9 tys. zł, tj. o 2,3%. Niewykorzystane środki budżetowe w kwocie 128,1 tys. zł zostały zwrócone na centralny rachunek bieżący budżetu państwa w terminie określonym w *rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa*³.

Na różnicę pomiędzy środkami zaplanowanymi zgodnie z planem po zmianach a wykonaniem wydatków w 2011 r. w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (374 tys. zł) składały się: środki zwrócone na centralny rachunek budżetu państwa (128,1 tys. zł) oraz dokonana przez Prezesa UPRP blokada środków w kwocie 245,9 tys. zł (zakaz dysponowania do końca roku środkami) w ramach przygotowania i sprawowania przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej.

Zrealizowane w 2011 r. wydatki z budżetu środków europejskich, w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, wyniosły 633 tys. zł, tj. 48,6% budżetu po zmianach.

2.1. Wykonanie przez Urząd w 2011 r. wydatków na wynagrodzenia wyniosło 33 756,8 tys. zł, tj. 99,9% kwoty planowanej po zmianach (33 779,1 tys. zł) i 101,9% kwoty wynagrodzeń wypłaconych w 2010 r. (32 129 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w 2011 r. (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych) wyniosło 504 osoby i w porównaniu do 2010 r. było niższe o trzy osoby, tj. 0,6%. W porównaniu do planowanego (541 osób), przeciętne zatrudnienie było niższe o 37 osób, tj. 6,8%. Według wyjaśnień Głównej Księgowej brak pełnej planowanej obsady etatowej wynikał przede wszystkim z braku zainteresowania ofertami pracy w zawodach poszukiwanych przez Urząd Patentowy, w których poszukiwani specjaliści uzyskują wyższe wynagrodzenia w sektorze prywatnym⁴.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w części 61 – Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, w 2011 r. wyniosło 5 581 zł (z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym) i było wyższe w porównaniu do 2010 r. o 2,5%.

³ Dz.U. Nr 245, poz. 1637.

⁴ Wyjaśnienia Głównego Księgowego UPRP z dnia 27 lutego 2012 r.

Wynagrodzenia osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe w UPRP w 2011 r. ustalone zostały na poziomie grudnia 2008 r. – zgodnie z ograniczeniami wynikającymi z *ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej*⁵.

2.2. W 2011 r. zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 388 tys. zł (0,8% wydatków ogółem) i były one wyższe od zrealizowanych wydatków majątkowych w 2010 r. o 75 tys. zł, tj. o 24%. Wzrost wydatków inwestycyjnych w stosunku do roku poprzedniego wynikał przede wszystkim z rozpoczęcia w 2011 r. realizacji zakupów związanych projektem systemowym POIG – „Wsparcie efektywnego wykorzystania własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce”. W ramach wydatków inwestycyjnych zrealizowano zakupy sprzętu komputerowego i urządzeń peryferyjnych, zakup sprzętu poligraficznego, aktywnych urządzeń sieciowych – przełączników oraz klimatyzatorów. Wykonanie wydatków inwestycyjnych było niższe o 5 tys. zł od planu wydatków inwestycyjnych po zmianach. Planowanych wydatków majątkowych nie zrealizowano w paragrafach klasyfikacji budżetowej, dotyczących realizacji projektu POIG, § 6067 (wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych w ramach budżetu środków europejskich) oraz § 6069 (wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych współfinansowane ze środków budżetu państwa).

2.3. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na uchybienia w zakresie rzetelności działań UPRP, podjętych na etapie uzgodnień treści porozumienia o dofinansowanie projektu systemowego POIG „Wsparcie efektywnego wykorzystania własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce”⁶, zawartego z Ministrem Gospodarki w dniu 14 kwietnia 2011 r.

Wniosek UPRP o dofinansowanie projektu systemowego POIG złożony został do Instytucji Pośredniczącej (Ministerstwa Gospodarki) w dniu 11 października 2010 r. Zatwierdzenie Projektu do wsparcia przez Instytucję Zarządzającą (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) nastąpiło w dniu 8 lutego 2011 r. Porozumienie będące podstawą do realizacji przez UPRP zadań związanych z realizacją wymienionego wyżej projektu systemowego POIG zawierało m.in. zobowiązanie Ministra Gospodarki do udzielenia UPRP dofinansowania na realizację projektu, którego całkowity koszt realizacji (łącznie kwotę wydatków kwalifikowanych) określono na 10 770 000 zł. Kwota ta miała być sfinansowana ze środków: budżetu państwa – do kwoty 1 615 500 zł oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – do kwoty 9 154 500 zł (tj. odpowiednio 15% i 85% kwoty całkowitych wydatków kwalifikowanych). Porozumienie wyznaczyło okres kwalifikowania wydatków dla Projektu, który rozpoczął się w dniu 1 października 2010 r. (tj. ponad sześć miesięcy przed podpisaniem porozumienia). Zakończenie okresu kwalifikowania wydatków przewidziano na dzień 30 czerwca 2015 r. Postanowienia porozumienia z dnia 14 kwietnia 2011 r. wskazywały, że współfinansowanie krajowe ma odbywać się z rachunku bankowego Beneficjenta, w ramach środków dostępnych w jego planie finansowym, oraz że Instytucja Pośrednicząca, tj. Minister Gospodarki, przekaze Beneficjentowi środki w ramach dofinansowania krajowego. Ponieważ zatwierdzenie projektu do wsparcia nastąpiło w dniu 8 lutego 2011 r., tj. już

⁵ Dz.U. Nr 238, poz. 1578 ze zm.

⁶ Porozumienie Nr POIG.05.02.00-00-004/10-00.

po uchwaleniu ustawy budżetowej na 2011 rok, środki finansowe na dofinansowanie krajowe projektu, nie zostały uwzględnione w planie finansowym UPRP na 2011 r. Środki na dofinansowanie krajowe zostały przyznane UPRP z rezerwy celowej decyzją Ministra Finansów z dnia 27 czerwca 2011 r., natomiast rezerwa celowa na wynagrodzenia dwóch pracowników bezpośrednio realizujących projekt przyznana została decyzją Ministra Finansów z dnia 1 września 2011 r. W dniu 28 czerwca 2011 r. do planu finansowego UPRP wprowadzono pozycje wydatków związanych z projektem POIG „Wsparcie efektywnego wykorzystania własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce”.

NIK przyjmując wyjaśnienia Prezes UPRP⁷ dotyczące powodów dokonywania wydatków z budżetu UPRP przed przyznaniem przez Ministra Finansów dotacji celowej na realizację projektu, krytycznie ocenia brak wykonania w UPRP przed podpisaniem z Ministrem Gospodarki przedmiotowego porozumienia stosownych analiz, wskazujących na brak możliwości realizacji istotnych jego postanowień, na gruncie obowiązującego prawa oraz regulacji w zakresie rozliczania wydatków poniesionych w związku z realizacją zadań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka⁸.

W ocenie NIK niecelowe było ustalenie okresu kwalifikowania wydatków dla Projektu na 1 października 2010 r. (tj. datę poprzedzającą ponad sześć miesięcy podpisanie porozumienia w sprawie jego finansowania), w sytuacji braku możliwości refundacji wydatków związanych z POIG, poniesionych do dnia przyznania środków na ten cel. Finansowanie realizacji projektu mogło się bowiem odbyć dopiero po uwzględnieniu w planie finansowym UPRP środków na dofinansowanie projektu, z przyznanej przez Ministra Finansów rezerwy celowej. Krytycznie należy ocenić również fakt, że podpisując porozumienie w UPRP nie wzięto pod uwagę braku możliwości ustalenia wydatków finansowanych z POIG w planie finansowym UPRP do czasu przyznania rezerwy celowej, a tym samym trudności w realizacji zadań związanych z projektem od początku roku budżetowego, zobowiązując się jednocześnie do osiągnięcia wskaźników jego wykonania wyznaczonych w 2011 r. W ocenie NIK rzetelność analizy projektu porozumienia wymagała ponadto zwrócenia uwagi na fakt, że Ministerstwo Gospodarki jest dysponentem odrębnej od UPRP części budżetowej i wykonanie postanowienia dotyczącego zobowiązania Instytucji Pośredniczącej (Ministra Gospodarki) do dofinansowania realizacji projektu systemowego, stałoby w sprzeczności z limitami wydatków wyznaczonymi dla poszczególnych dysponentów części budżetowych w *ustawie budżetowej na rok 2011*.

Brak możliwości refundacji wydatków poniesionych do czasu przyznania środków z rezerwy celowej ograniczył możliwość realizowania przez UPRP zadań przewidzianych harmonogramem wykonania projektu POIG, wyłącznie do tych, których wykonanie było jednocześnie planowane w projekcie budżetu Urzędu na rok 2011.

⁷ Z dnia 11 kwietnia 2012 r.

⁸ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007 – 2013, przyjęty przez Komisję Europejską w porozumieniu z Rzeczpospolitą Polską w dniu 1 października 2007 r. oraz przez Radę Ministrów uchwałą Nr 267/2007 Rady Ministrów z dnia 30 października 2007 r. w sprawie przyjęcia Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007 – 2013.

Późne przystąpienie do realizacji pełnego zakresu harmonogramu rzeczowo-finansowego projektu (rezerwa celowa przyznana została 27 czerwca 2011 r., tj. po upływie prawie dziewięciu miesięcy określonego w porozumieniu okresu kwalifikowalności wydatków) miało wpływ na brak wykorzystania przez Urząd w 2011 r. ponad 56,1% środków przyznaczonych z rezerwy celowej oraz 51,4% budżetu środków europejskich, przyznaczonych w związku z realizacją projektu systemowego POIG. Wobec przyznania rezerwy celowej w połowie roku budżetowego, przy braku możliwości refundacji wydatków poniesionych do czasu jej przyznania, nie zrealizowano części działań przewidzianych na 2011 r. dla których wymagane było przeprowadzenie postępowań przetargowych, takich jak: przeprowadzenie badania sondażowego sektora MSP, digitalizacja opisów patentowych oraz stworzenie platformy edukacyjnej⁹

W wyniku finansowania zadań związanych z POIG nie wykonano również (z uwagi na brak środków), szeregu działań z zakresu działalności Urzędu, zaplanowanych do wykonania przy założeniu sfinansowania wydatków związanych z POIG ze środków tego programu. Nie zrealizowano m.in.: zakupu: specjalistycznych baz patentowych (Patbase, Pat/Orbit, Platforma STN) wspomagających pracę ekspertów Urzędu, usług analityczno-projektowych i programistycznych dla przebudowy systemu obsługi znaków towarowych Marpol, usług konsultingowych w celu wdrożenia procedur zgodnych z normą ISO 27001 (bezpieczeństwo informacji) oraz usług konsultingowych w celu opracowania wymagań do wdrożenia rejestrów elektronicznych.

2.4. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez UPRP obowiązku wynikającego z *ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych*¹⁰. Opłatę abonamentową wniesiono za wszystkie posiadane odbiorniki radiowe i telewizyjne. Terminowość dokonania przez UPRP opłaty abonamentowej nie budziła zastrzeżeń¹¹.

3. W Urzędzie poprawnie sporządzano i ewidencjonowano dowody księgowe. Z ogólnej liczby zarejestrowanych w UPRP 1 477 dowodów księgowych obcych¹² (dotyczących operacji gospodarczych o łącznej wartości 11 322,2 tys. zł) do szczegółowej kontroli wylosowano, metodą monetarną, 90 dowodów (6%) i odpowiadające im zapisy księgowe dotyczące wydatków o łącznej wartości 6 398,2 tys. zł.

W badanej próbie, a także w wyniku niezależnie przeprowadzonego przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych, nie stwierdzono nieprawidłowości. Biorąc także pod uwagę skuteczność funkcjonowania procedur kontroli zarządczej w badanych obszarach oraz poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych NIK pozytywnie ocenia rzetelność ksiąg rachunkowych Urzędu.

4. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, sprawozdania budżetowe Rb-27 – z wykonania planu dochodów budżetowych, Rb-28 – z wykonania planu wydatków budżetu państwa, Rb-23 – o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, Rb-N – o stanie należności oraz wybranych aktywów

⁹ Wyjaśnienia Dyrektora Generalnego UPRP Cezarego Pyła z dnia 21 marca 2012 r.

¹⁰ Dz.U. Nr 85, poz. 728 ze zm.

¹¹ Opłatę radiofoniczną wniesiono w dniu 14 stycznia 2011 r.

¹² O wartości jednostkowej powyżej 50 zł.

finansowych oraz Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń, przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w 2011 r. Terminowość składania sprawozdań budżetowych nie budziła zastrzeżeń.

5. Biorąc pod uwagę powyższe oceny i uwagi, na podstawie art. 60 ust. 2 *ustawy o NIK*, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o rzetelne analizowanie treści zawieranych umów.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, zwraca się do Pani Prezes o przekazanie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub o przyczynach niepodjęcia tych działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 i 2 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Prezes prawo zgłoszenia do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się – stosownie do art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK* – od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie powyższych zastrzeżeń.

